

panavidhis. 59. Saubhāgyaṣayanavratam. 60. Agastya-pūjāvidhis. Narratio de Agastyaе origine. 61 (fol. 86^a). Anantaṭṛitīyāvratam. 62. Rasakalyāṇinīvrataṁ. 63. Ādrānandakarīṭṛitīyāvratam. 64. Akshayaṭṛitīyāvratam. 65. Sārasvatavratam. 66. Chandradītyoparāga-snānavidhis. 67. Saptamīsnapanam. 68. Bhīmadvāda-śīvrataṁ. Hic ritus, quo Bhīma Panduides duodecimo Māghae mensis clarilunii die Vishṇum coluisse fertur, e Bhavishyapurāṇa desumptus esse dicitur. Vide supra, p. 34^b n. 65. 69. Anangadānavratam a Dālbhya Chaitāyana traditum. 70. Aśūnyaṣayanam vrataṁ. Hoc ritu secundo Śrāvaṇae mensis obscurilunii die si Kṛishṇa colitur, conjuges nunquam separantur. 71 (fol. 69^a). Angārakachaturthīvrataṁ. Quem ritum e Bhavishyapurāṇa desumptum esse, prooemii versus innuere videntur. 72. Śukra-Bṛihaspatipūjā. 73. Kalyāṇasaptamīvrataṁ. 74. Viśokasaptamīvrataṁ. 75. Phalasaptamīvrataṁ. 76. Śarkarāsaptamīvrataṁ. 77. Kamalasaptamīvrataṁ. 78. Mandārasaptamīvrataṁ. 79. Śubhasaptamīvrataṁ. 80. Aśokadvādaśīvrataṁ guḍadhenuvidhānam cha. 81 (fol. 103^a). 82. Dhānyaśailadānam, Lavaṇāchala°, Guḍāchala°, Hemaparvata°, Tilaśaila°, Karpāsaparvata°, Ghṛitaśaila°, Ratnaśaila°, Rajataparvata°, Śarkarāchaladānam. 83. Vaiśampāyanīyam grahaśāntividhānam. 84. Grahārūpānukīrtanam. 85. Śivachaturdaśīvrataṁ. 86. Phalatyāgamāhātmyam. 87. Ādityavānavratam. 88. Sankrāntyudyāpanavratam. 89. Vibhūtidvādaśīvrataṁ. 90. Shashtīvrataṁ. Sexaginta ritus breviter enumerantur. 91 (fol. 121^b). Snānavidhis. 92–101. De Prayāgae sanctitate. 102–115. Mundi descriptio. 102 (fol. 102^a). De septem Jambudvīpae partibus. 103. De Kuruvārshae, Bhāratavarshae¹, aliorum incolis, fluminibus, montibus, arboribus, ceteris. 104–109. Purūravas ad Airāvatīm Vishṇum colit. 110. Regionum circum Kailāsam sitarum descriptio. 111 (fol. 142^a). Śākadvīpae, Kuśadvīpae, Kraunchadvīpae, Śālmadvīpae, Gomēdadvīpae, Pushkaradvīpae descriptio. 112. De siderum majorum motibus et temporis divisione. 113. De nubibus, pluviae origine, Solis curru. 114. De solis satellitibus, de luna, de solis et lunae defectionibus. De Dhruva, qui porculi marini (śiṣumāra) forma in coelo positus conversionibus suis siderum motum efficere dicitur². 115. Sol noctu ignem, ignis interdiu solem intrat. De stellis. 116–127. Tri-

pura a Śiva destruitur (cf. Mahābh. VIII. 1391, sqq.). 116. Maya, Asurarum princeps, una cum Vidyunmāline, et Tārakāksha, a Brahmane obtinent, ut urbes tres ab ipsis condendae, nisi Śivae sagitta, a nemine destruantur. 117. Tripurae descriptio. 118. Ubi Asurae vitam beatissimam degunt, donec Discordia et Nemesis urbem intrant. Mayae insomnium. 119. Dei, ab Asuris oppressi, a Brahmane, eoque auctore a Śiva auxilium petunt. 120. Śiva ad pugnam se accingit, cui dei essedum magicum parant. Brahman ipse aurigae munus suscipit. 121 (fol. 162^a). Nārada Mayae bellum indicit. 122. Pugnae initium. 123. Maya, postquam lacum nectare mortuos in vitam revocante implevit, pugnam redintegrat. Dei Indra duce fugantur. Kṛishṇa bovis forma Tripuram intrat et nectar illud ebibit. 124. Asurae in mare confugiunt. 125. Dei urbem occupant. Redintegrata pugna Tārakāksha occiditur. 126. Fato quum constitutum esset, ne urbs alio tempore destrueretur, atque quo momento luna cum Pushya conjungeretur, Asurae a deis illud tempus neglectum iri sperantes exsultant. 127. At Śiva fatali illo temporis puncto urbem telo excidit. 128. Purūravas nova luna ad colendos manes coelum adit³. De manium generibus. De singulis lunae phasibus et mensis lunaris partibus. 129. De temporum humanorum et divinorum computatione. Aevi argentei descriptio. 130. Intra aevum aureum et argenteum quod sacrificium ab Indra institutum est, in eo assentiente quidem Sole, at recusantibus viris sanctis animalibus factum est. Ex quo tempore pietas plus valet quam sacrificium⁴. 131 (fol. 179^b). Aeneae et ferreae aetatis descriptio. In temporis fine aevi depravati domitor et vindex e Bhṛiguī familia existet, qui in hoc purāṇa *Pramati* appellatur. Postea aetas aurea revertetur. 132. De hominum in singulis manvantaris officiis. De vatum divinorum (ṛishi) generibus. Denique septem gentes illae enumerantur, e quibus carminum sacrorum poetae processerunt: Bhṛigu (vates 19), Angiras (33), Kāśyapa (6), Atri (7), Vasishtḥa (7), Viśvāmitra (13), Agastya (3). E regia domo orti sunt Manus Vaivasvata, Iḍa rex, et Purūravas. Vaiśyaе vero Bhalandava (Bhalanda C. D.), Vāsāśva (Vandya C. D.), Sankīla (Sankīrṇa C. D.) fuerunt.

¹ Hoc varsha in novem partes distribuitur, quarum nomina apud Wilson, Vishnupurāṇa p. 175 invenies, nona ibi omissa *Mānava* appellatur.

² योऽसौ चतुर्दशर्षेषु शिशुमारो व्यवस्थितः । उन्नानपादपुत्रोऽसौ मेढ्रीभूतो ध्रुवो दिवि ॥ स वै भ्रमन्भ्रामयते चंद्रादित्यौ ग्रहैः सह । भ्रमन्तमनु वै यांति नक्षत्राणि तु चक्रवत् ॥

³ यदा तु चंद्रः सूर्यश्च नक्षत्राणां (नक्षत्राणि C. D.) समागतौ ॥ अमावास्यां निवसत एकस्मिन्त्रयमंडले । तदा स गच्छते दिवाकरनिशाकरौ ॥ अमावास्याममावास्यां मातामहपितामहौ । अमिवाद्य ततस्तत्र कालापेक्षः स तिष्ठति ॥ Sequuntur nonnulli versus ad eundem spectantes, qui tamen in iis, qui mihi praesto sunt, codicibus corrupti sunt.

⁴ Indra ipse eo tempore nomen dei omnia devorantis (viśva-bhuj) accepit.